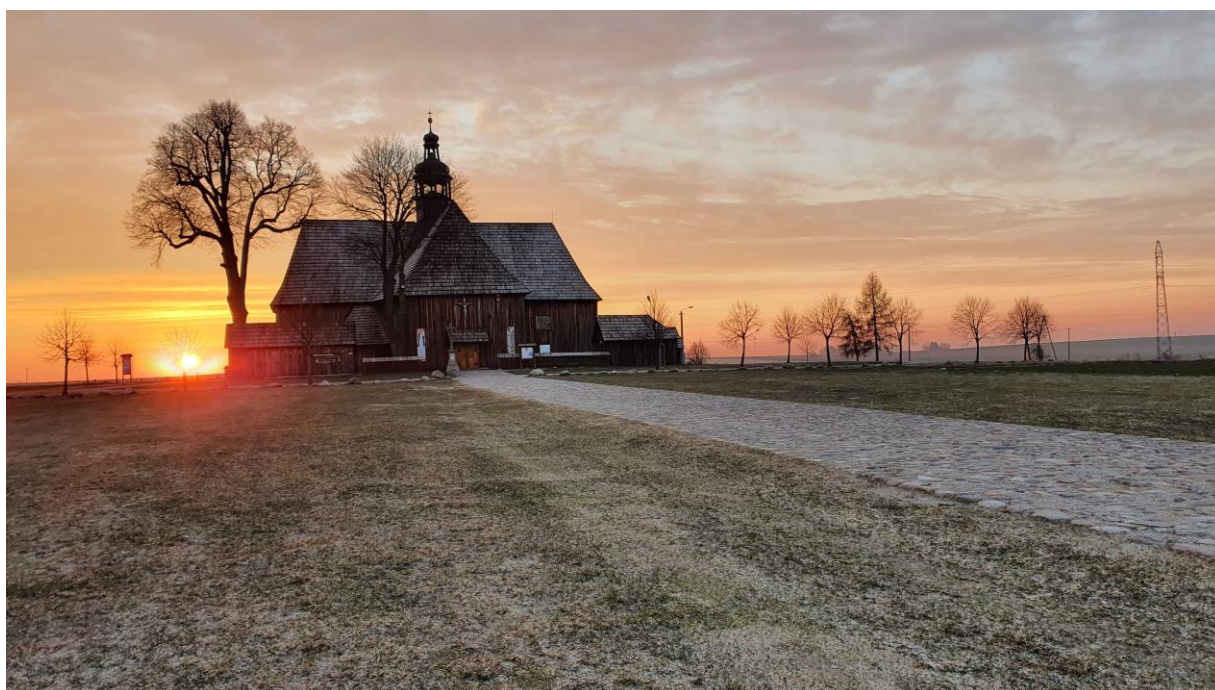


SPRAWOZDANIE ZA LATA 2021-2022

Z REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY BRALIN NA LATA 2019-2022

Bralin, kwiecień 2023 r.



I. Wprowadzenie

Stosownie do art. 87, ust.1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tj.: Dz.U. z 2022 r. poz. 840) zarząd województwa, powiatu lub wójt (burmistrz, prezydent miasta) sporządza na okres 4 lat odpowiednio wojewódzki, powiatowy lub gminny program opieki nad zabytkami. Gmina Bralin posiada „Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Bralin na lata 2019-2022”, który został zatwierdzony przez Radę Gminy Bralin Uchwałą nr XIV/95/2019 z dnia 30 października 2019 r. Program ten został pozytywnie zaopiniowany przez Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Poznaniu pismem nr WWKZ.5120.9878.1.2019 z dnia 22.10.2019 r. W myśl art. 87 ust. 5 w/w Ustawy

(o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami) z realizacji programów zarząd województwa, powiatu i wójt (burmistrz, prezydent miasta) sporządza, co 2 lata, sprawozdanie, które przedstawia się odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu lub radzie gminy.

Zgodnie z art. 22, ust. 4 i 5 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, gmina prowadzi Gminną Ewidencję Zabytków w formie kart adresowych zabytków nieruchomych znajdujących się na jej terenie. Do Gminnej Ewidencji Zabytków wpisanych jest 211 pozycji. W tym 8 zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków. Na terenie gminy Bralin zewidencjonowano 93 stanowiska archeologiczne. Niniejsze sprawozdanie obejmuje okres od 1 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2022 r. i odnosi się do wyznaczonych w Programie priorytetów.

Sprawozdanie ma na celu analizę efektywności i określenie zasadności kierunków działań przyjętych w programach w kontekście zmieniających się uwarunkowań prawnych, ekonomicznych i społecznych. Pomoże ocenić realizację działań oraz przyjęte rozwiązania

formalno - finansowe i w efekcie sformułować wnioski na potrzeby kolejnego programu oraz

innych gminnych dokumentów strategicznych na następne lata.

II. Podstawa prawna opracowania Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami:

- Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym, (Dz.U. z 2023 r. poz. 40)
- Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tj. Dz.U. z 2022 r. poz. 840),
- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (tj. Dz.U. z 2021 r. poz.56)
- Instrukcja opracowania kart adresowych Gminnej Ewidencji Zabytków wydanej przez Narodowy Instytut Dziedzictwa Narodowego w Warszawie.

Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami precyzuje szczegółowe cele sporządzania programów opieki nad zabytkami w art. 87 ust 2:

- 1) uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
- 2) zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- 3) wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;

- 4) podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- 5) określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
- 6) podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

W zakresie ochrony zabytków konieczna jest ścisła współpraca odpowiednich służb państwowych, samorządowych, kościelnych oraz społecznych.

Zachowanie dziedzictwa kulturowego ma bezpośredni związek z ochroną środowiska przyrodniczego. Potrzeba ratowania i ochrony zabytków jest naszym obywatelskim obowiązkiem. Poważnym problemem stał się jednak brak środków i społecznego zrozumienia dla idei ochrony naszego dziedzictwa. W okresie sprawozdawczym, za pomocą dostępnych i możliwych instrumentów prawnych, finansowych i społecznych były podejmowane działania, które miały na celu zachowanie dziedzictwa kulturowego na terenie gminy Bralin.

III. Zakres realizacji Programu Opieki nad Zabytkami w okresie sprawozdawczym 2021-2022

GPOnZ stanowi element polityki samorządowej, pozwala na podejmowanie zaplanowanych działań dotyczących inicjowania, wspierania, koordynowania badań i prac z dziedziny ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego oraz upowszechniania i promowania dziedzictwa kultury. Jako materiał bazowy może być wykorzystywany przez środowiska badawcze i naukowe, właściciele i posiadacze obiektów zabytkowych oraz osoby zainteresowane kulturą i dziedzictwem kultury. Opracowanie służy rozwojowi gminy przez dążenie do poprawy stanu zachowania zabytków, eksponowania walorów krajobrazu kulturowego, wykorzystania zabytków na potrzeby społeczne, gospodarcze i edukacyjne. Dokument uwzględnia uwarunkowania prawne, zewnętrzne oraz wewnętrzne w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego. Wskazane w nim kierunki działania tzw. priorytety szczegółowo opisują zakres oraz cel danego zamierzenia. Na podstawie analizy szans i zagrożeń występujących w otoczeniu oraz mocnych i słabych stron Gminy, zdefiniowano trzy kluczowe priorytety działań w zakresie opieki nad zabytkami Gminy Bralin.

Priorytet I Rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego jako element rozwoju społeczno-gospodarczego gminy

Priorytet II Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego

Priorytet III Badanie i dokumentacja dziedzictwa kulturowego oraz promocja i edukacja służąca budowaniu tożsamości

Realizacja zadań zawartych w GPOnZ poprawi w lokalnej społeczności świadomość wspólnoty kulturowej, wzmocni lokalne wartości oraz wspólne korzenie.

Niniejsze Sprawozdanie obejmuje realizację zadań dla wyznaczonych kierunków działań, zawartych w GPOnZ w okresie od 1 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2022 r.

Priorytet I: Rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego jako element rozwoju społeczno-gospodarczego gminy

1. Podejmowanie działań w zakresie renowacji i odnowy zabytków

W okresie sprawozdawczym odnotowano następujące działania:

W 2021 r. Gmina Bralin udzieliła Parafii pw. św. Anny w Bralinie dotacji przeznaczonej na realizację prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku „Sanktuarium na Pólku” w Bralinie w wysokości 25 000,00 zł.

W 2021 roku wykonano wielobranżowy projekt budowlany remontu i przebudowy budynku poewangelickiego w Bralinie wraz ze zmianą sposobu użytkowania na gminny obiekt z salą koncertowo-wystawienniczą – 96 585,00 zł. Na to zadanie gmina Bralin pozyskała dotację z UMWW na kwotę 45 000,00 zł.

Gmina Bralin w 2022 zaktualizowała kosztorys na powyższe zadania i uzyskała pozwolenie nr 849/2022/A na prowadzenie robót bud. przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków.

W 2022 r. wykonano prace konserwatorskie zabytkowego muru okalającego kościół poewangelicki w odcinku A-B., wpisany do rejestru zabytków decyzją z dnia 14.03.2006 r. pod nr rejestru 287/Wlkp/A na działce położonej w Bralinie przy ul. 3 Maja 9A, nr. ewid. gruntów 1215/1. Prace budowlano-konserwatorskie objęte zostały pozwoleniem nr 732/2018/A z dn. 01.10.2018 r. Całkowity koszt inwestycji to 158,424,00 zł.

W Gminie Bralin podjęto starania o pozyskanie dofinansowania ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu „Ochrona zabytków” - edycja 2023. Gmina Bralin złożyła stosowny wniosek o udzielenie dotacji na modernizację dachu wraz z wymianą pokrycia dachowego budynku poewangelickiego z drugiej połowy XIX wieku w Bralinie przy ul. 3 Maja 9A. W 2022 r. kościół poewangelicki w Bralinie został zgłoszony do konkursu „Nasz Zabytek” organizowanego przez Fundację Most the Most.

Priorytet II Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego

1. Zintegrowana ochrona dziedzictwa kulturowego i środowiska przyrodniczego

29 listopada 2022 r. Rada Gminy Bralin uchwałą nr LXV/337/2022 przyjęła miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenu wokół Sanktuarium Maryjnego „Na Pólku” pod Bralinem. Uchwała została opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego dnia 9 grudnia 2022 r.

Gmina Bralin posiada aktualny Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Bralin na lata 2017 – 2023, który został przyjęty uchwałą nr LV.2012/2017 z dnia 29 listopada 2017 roku.

W myśl § 9 uchwały LXV/337/2022 ustalono zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków:

- 1) wyznacza się strefę ścisłej ochrony konserwatorskiej, której granice przedstawia się na rysunku planu;
- 2) w strefie ścisłej ochrony konserwatorskiej zlokalizowany jest kościół odpustowy pod wezwaniem Narodzenia NMP „Na Pólku”, numer wpisu do rejestru zabytków 606/A z dnia 31.12.1990 r.;
- 3) dla obiektu wpisanego do rejestru zabytków obowiązują wymagania zawarte w przepisach odrębnych;
- 4) w strefie ścisłej ochrony konserwatorskiej dla inwestycji związanych z pracami ziemnymi wymagane jest przeprowadzenie badań archeologicznych, zgodnie z wymogami przepisów szczególnych i odrębnych; Dziennik Urzędowy Województwa Wielkopolskiego – 3 – Poz. 9402
- 5) obejmuje się ochroną następujące stanowiska archeologiczne, których lokalizację przedstawia się na rysunku planu:
 - a) osada – 26/76-37AZD,
 - b) ślady osadnictwa – 52/77-37AZP,
 - c) ślady osadnictwa – 41/77-37AZP;
- 6) w obrębie wyżej wymienionych chronionych stanowisk archeologicznych wszelkie zamierzenia inwestycyjne związane z pracami ziemnymi wymagają przeprowadzenia badań archeologicznych, zgodnie z przepisami odrębnymi;
- 7) część obszaru objętego planem obejmuje się strefą ochrony konserwatorskiej zabytków archeologicznych. Granice strefy przedstawia się na rysunku planu. Na obszarze tym dla inwestycji związanych z pracami ziemnymi wymagane jest postępowanie zgodnie z wymogami przepisów szczególnych i odrębnych.

2. Rejestr zabytków

Na podstawie zarządzenia nr W.0050.1.31.2021 wójta gminy Bralin z dnia 30 czerwca 2021 r. wykreślono z Gminnej Ewidencji Zabytków gminy Bralin budynek gospodarczy zlokalizowany w Mnichowicach 37, działka nr 4462. Wykreślenie obiektu nastąpiło w porozumieniu z Wielkopolskim Konserwatorem Zabytków i

zostało pozytywnie zaopiniowane pismem z dnia 15 czerwca 2021 r. nr Ka.WD.5140.2659.3.2021. Wykreślenie obiektu z Ewidencji spowodowane było złym stanem technicznym i utratą wartości zabytkowych.

Priorytet III Badanie i dokumentacja dziedzictwa kulturowego oraz promocja i edukacja służąca budowaniu tożsamości

1. Turystyczna promocja gminy

Na stronie internetowej gminy Bralin (www.bralin.pl) oraz na BIP umieszczony został Gminny Program Opieki nad Zabytkami na lata 2019-2022.

2. Edukacja w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego

Gmina Bralin w 2022 r, ogłosiła konkurs fotograficzny pn. „Pólko z czterech stron świata” promujący piękno Ziemi Bralińskiej z „Pólkiem” w roli głównej.

Prace laureatów konkursu zostały wyeksponowane na wystawie pokonkursowej w Klubie „Senior+” w Bralinie oraz w Sanktuarium Maryjnym na „Pólku”, a następnie zostały wydane drukiem jako okolicznościowe pocztówki.

IV. Podsumowanie

Założenia programowe Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami w Gminie Bralin na lata 2019-2022 w okresie sprawozdawczym 2021-2022 pomimo problemów jakie przyniósł 2021 rok w związku z pandemią COVID-19, w znacznym stopniu uznać należy za zrealizowane. W Programie zostało zaplanowanych 4 zadań, z czego zrealizowano 3 zadania, co daje 75 % ze wszystkich zaplanowanych zadań. Natomiast założenia, które były niemożliwe do wykonania w czasie obowiązywania Programu, zostaną uwzględnione w nowym programie, który jest obecnie aktualizowany na lata 2023-2026. Wszelkie prace konserwatorskie, budowlane dotyczące obiektów wpisanych do rejestru zabytków były prowadzone zgodnie z wymogami Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, po uzyskaniu stosownej decyzji o prowadzeniu prac. W zakresie ochrony i opieki nad zabytkami, gmina współpracuje z placówkami oświatowymi, kulturalnymi, stowarzyszeniami, organizacjami społecznymi, fundacjami i kościołami, promując wartości materialne oraz niematerialne dziedzictwa kulturowego naszej gminy.

Bralin, dnia 17.04.2023 r.